

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра психології (№ 704)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник проектної групи

М. Жидко
(підпис)

М.Є.Жидко
(ініціали та прізвище)

«31» серпня 2021 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Практикум з психології

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 053 Психологія

(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: Психологія

(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2021 рік

Робоча програма практикум з психології
(назва дисципліни)
для студентів за спеціальністю 053 Психологія
освітньою програмою Психологія
«30» серпня 2021 р., – 12 с.

Розробник : Балабанова К. В., ст. викладач каф. 704, к.психол. н.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)


(підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри психології
(назва кафедри)
Протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри к. психол. н., доц.
(науковий ступінь і вчене звання)


(підпис)

Ю. І. Гулий
(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові</u> <u>науки</u> (шифр та найменування)	Цикл підготовки - за вибором
Кількість модулів – 1		Навчальний рік
Кількість змістовних модулів – 2	Спеціальність <u>053 Психологія</u> (код та найменування)	2021/2022
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр
Загальна кількість годин – денна – 150	Освітня програма <u>«Психологія»</u> (найменування)	2-ий
		Лекції
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4		0 годин
		Практичні, семінарські
		38 годин
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		<u>112</u> година
Вид контролю		
		<u>залік</u>

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання 4/4.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальною дисципліни “Практикум з психології” є формування компетенцій, які спрямовані на проведення психологічних досліджень, вміння рефлектувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки. Навички презентації результатів власних досліджень усно/письмово та формулювати розгорнутий аналіз для проінформованої аудиторії.

Завдання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні досягти таких компетентностей:

1. Здатність організувати проводити психологічні дослідження.
2. Навички використання різноманітних психологічних методик.
3. Здатність аналізувати та інтерпретувати результати досліджень.
4. Здатність бути критичним і самокритичним.
5. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом.

Результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні досягти таких результатів навчання.

а) Знання:

1. Теоретичну основу практикуму з психології;
2. Понятійного апарату практикуму з психології.
3. Можливості та обмеження використання різноманітних методик.

б) Уміння

1. Використовувати різноманітні психологічні методики для проведення досліджень.
2. Аналізувати та інтерпретувати результати досліджень;
3. Робити певні висновки спираючись на результати досліджень.

в) Комунікація:

Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

г) автономія та відповідальність:

Особиста автономія як чинник розвитку відповідальності у формуванні професіонала

Міждисциплінарні зв'язки: загальна психологія, вікова психологія, сімейна психологія, соціальна психологія, психологія особистості. .

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Дослідження когнітивних процесів.

Тема 1. Введення в психологічний практикум. Дослідження відчуття та сприйняття. Дослідження в психології. Визначення абсолютних та диференційних порогів.

Тема 2. Дослідження уваги. Методи дослідження переключення уваги:

червоно-чорна таблиця, коректурна проба.

Тема 3. Методи дослідження пам'яті за Ебінгаузом. Класичні методи дослідження: метод одноразового подавання, метод завчання, метод збереження, методи дослідження між елементарних зв'язків.

Тема 4. Дослідження пам'яті у рамках генетичної психології Блонського, культурно-історичної теорії Виготського, психології діяльності, системного підходу.

Тема 5. Дослідження мислення. Визначення рівня розвитку невербального інтелекту. Методи дослідження рівня процесів узагальнення і виділення істотних ознак. Методи дослідження понятійного мислення. Виявлення логічних зв'язків. Методи дослідження інтелектуального розвитку.

Тема 6. Дослідження уяви. Методи дослідження уяви: визначення рівня мовної уяви, дослідження вторинних образів.

Змістовий модуль 2. Дослідження особистісних властивостей.

Тема 7. Дослідження емоцій.

Тема 8. Дослідження темпераменту та характеру

Тема 9. Якісні методи дослідження особистості: інтерв'ю, збір анамнезу, самозвіт.

Тема 10. Психодинамічний напрямок в дослідженні особистості: метод вільних асоціацій та ранніх спогадів.

Тема 11. Комплексна оцінка особистості: ММРІ, метод Кеттела 16-PF, FPI, метод Айзенка.

Тема 12. Оцінка психічних станів (тривога, страх) та оцінка особистості в діяльності (самооцінка, рівень притягань, мотивація досягнення, прагнення до прийняття чи страх нехтування, потреба в схваленні, спрямованість особистості, шкала локус-контролю Дж. Роттера.

Тема 13. Проективні методи дослідження особистості: ТАТ, метод дослідження фрустраційної толерантності Розенцвейга, метод Роршаха, метод незакінчених речень.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1. Проведення психологічного дослідження						
Змістовий модуль 1. Дослідження когнітивних процесів.						
Тема 1. Дослідження відчуття та сприйняття.	7		2			5

Тема 2. Дослідження уваги.	9		4			5
Тема 3 . Методи дослідження пам'яті за Ебінгаузом.	9		4			5
Тема 4. Дослідження пам'яті у рамках генетичної психології Блонського, культурно-історичної теорії Виготського, психології діяльності, системного підходу.	10		5			5
Тема 5. Дослідження мислення. Визначення рівня розвитку невербального інтелекту. Методи дослідження рівня процесів узагальнення і виділення істотних ознак. Методи дослідження понятійного мислення. Виявлення логічних зв'язків. Методи дослідження інтелектуального розвитку.	15		10			5
Тема 6. Дослідження уяви.	7		2			5
Разом за змістовим модулем 2	57		27			30
Змістовий модуль 2. Дослідження особистісних властивостей						
Тема 7. Дослідження емоцій	10		4			6
Тема 8. Дослідження темпераменту та характеру	9		4			5
Тема 9. Якісні методи дослідження особистості: інтерв'ю, збір анамнезу, самозвіт.	10		4			6
Тема 10. Психодинамічний напрямок в дослідженні особистості: метод вільних асоціацій та ранніх спогадів. Проективні методи дослідження особистості: ТАТ, метод дослідження фрустраційної толерантності Розенцвейга, метод Роршаха, метод незакінчених речень, «Будинок, дерево, людина»	12		8			6
Тема 11. Комплексна оцінка особистості: MMPI, метод Кеттела 16-PF, FPI, метод Айзенка.	11		6			5

Тема 12. Оцінка психічних станів (тривога, страх) та оцінка особистості в діяльності (самооцінка, рівень притягань, мотивація досягнення, прагнення до прийняття чи страх нехтування, потреба в схваленні, спрямованість особистості, шкала локус-контролю Дж. Роттера.	13		6			5
Разом за змістовим модулем 2	150		38			112

5. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом.

6. Теми практичних занять

Не передбачено навчальним планом.

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин ДО
1	Сприйняття емоцій. Ілюзії сприйняття.	4
2	Методи дослідження стійкості, вибірковості та розподілу уваги: метод П'єра-Рузера, переплутані лінії.	8
3	Методи дослідження короточасної пам'яті: метод Джекобса, метод відсутнього елемента Бушка, метод розпізнавання Хінрікса.	10
4	Методи дослідження просторових уявлень.	4
5	Методи дослідження мислення: методика «подвійної стимуляції». Методика «Піктограма».	8
6	Вивчення експресивного компоненту емоцій методом спостереження.	8
7	Методика Айзенка, ПДО.	8
8	Якісні методи дослідження особистості	8
9	Психодинамічний напрямок в дослідженні особистості.	8
10	Проективні методи дослідження особистості: метод Роршаха, метод незакінчених речень..	8
11	Комплексна оцінка особистості: метод Кеттела 16-PF,	8

12	Комплексна оцінка особистості: FPI.	8
13	Оцінка особистості в діяльності (самооцінка, рівень притягань, мотивація досягнення, прагнення до прийняття чи страх нехтування, потреба в схваленні, спрямованість особистості, шкала локус-контролю Дж. Роттера	10
14	Проведення методики спостереження взаємодії в групі (Р. Бейлз)	4
15	Методика "Q-сортування" В. Стефансона.	8
	Разом	112

9. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

10. Методи навчання

Програмою передбачено наступні методи навчання:

1) **практичні заняття** - це форма організації навчального процесу, яка спрямована на поглиблення науково-теоретичних знань та формування у студентів професійних вмінь та практичних навичок роботи. Практичні заняття з курсу спрямовані на оволодіння студентами методами практичної роботи психолога, формування вмінь проведення, обробки, якісного аналізу та інтерпретації результатів, отриманих за допомогою психодіагностичного інструментарію.

2) **самостійна робота** - передбачає підготовку студентів до семінарських занять протягом семестру, виконання модульних та індивідуальних робіт, розв'язання практичних психологічних завдань у межах дисципліни «Практикум з психології», які повинні бути складені у визначений викладачем термін:

- психологічні завдання що виконуються письмово в робочому зошиті. Даний вид роботи спрямований на перевірку вміння використовувати теоретичні знання для розв'язання конкретних ситуацій, що стосуються практичної роботи психолога.

- практична робота у межах вивчення дисципліни «Практикум з психології», яка спрямована на вивчення методів психологічної діагностики психологічних особливостей особистості;

11. Методи контролю

У якості **поточного контролю** передбачено своєчасно здану на перевірку викладачу письмову частину завдання, що винесене на практичне заняття; безпосередню активність студента під час самого практичного заняття.

Результати поточного контролю позначається на визначенні підсумкової оцінки з даної дисципліни.

Модульна контрольна робота проводиться після завершення вивчення відповідної частини навчального курсу у відповідності до запропонованих тем.

Семестровий підсумковий контроль з практикуму з психології проводиться у формі заліку.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

12.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...0	0	0...0
Виконання і захист практичних робіт	0...7	6	0...42
Модульний контроль	0...8	1	0...8
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...0	0	0...0
Виконання і захист практичних робіт	0...7	6	0...42
Модульний контроль	0...8	1	0...8
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (іспит/залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час складання семестрового іспиту/заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту/заліку складається з двох запитань, кожне із яких оцінюється у 50 балів.

12.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:
знання основних принципів організації та проведення психологічних досліджень; видів психологічних методик;

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:
вміння організувати та провести психологічне дослідження; навички обробляти та інтерпретувати результати досліджень; вміння робити висновок спираючись на результати досліджень.

12.3 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Знати основні принципи проведення психологічних досліджень, мінімально володіти категорійним апаратом;

Добре (75-89). Твердо знати мінімум, виконати усі практичні завдання.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально проводити психологічні дослідження та писати звіти до них.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

13.

Методичне забезпечення

1. Анастаси, А. Психологическое тестирование: пер с англ. / А. Анастаси, – М., 1982.
2. Елисеев, О. П. Практикум по психологии личности./ О. П. Елисеев - СПб. 2001. – 560-с.
3. Елисеев, О. П. Практикум по психологии личности. / О. П. Елисеев 2-е изд. Испр. И перераб. – СПб.: Питер, 2002. – 512 с.
4. Литвинова, В. Я. Практикум по психологии: исследование познавательных процессов: учеб. пособие / В. Я. Литвинова. – Х. : Нац. аэрокосм. ун-т им. Н. Е. Жуковского «Харьк. авиац. ин-т», 2015. – 56 с.
5. Немов, Р.С. Психология: Кн.3./ Р.С. Немов – М., 1995.
6. Практикум по общей, экспериментальной и прикладной психологии. Учеб. пособие. / Под общей ред. А.А. Крылова, С. А. Маничева – СПб.: Питер, 2001.- 560 с.
7. Практикум по экспериментальной и прикладной психологии. Учебное пособие. / Под ред. А.А. Крылова. - СПб, 2002.
8. Психологические тесты/ Под ред. А. А. Карелина: В 2 т. – П-86 М.: Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 2003. – 1. – 312 с.
9. Психологические тесты/ Под ред. А. А. Карелина: В 2 т. – П-86 М.: Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 2003. – 2 т. – 248 с.
10. Райгородский, Д. Я. Практическая психодиагностика. Методики и тесты . Учебное пособие. / Д. Я. Райгородский – Самара: Издательский центр Дом «БАХРАХ-М», 2008. -. 672 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Анастаси, А. Психологическое тестирование: пер с англ. / А. Анастаси, – М., 1982.
2. Андреева, Г. М. Социальная психология: учебник / Г. М. Андреева. — 5-е изд., испр. и доп. / Г. М. Андреева — М. : Аспект Пресс, 2010. — 363 с.
3. Асмолов, А.Г. Личность как предмет психологического исследования./ А.Г. Асмолов – М.: МГУ, 1984. – 104с.
4. Бурлачук, Л.Ф., Морозов С.М. Словарь - справочник по психодиагностике./ Л.Ф. Бурлачук, С.М. Морозов - СПб.: «Питер», 2000.
5. Волков, И.П. Социометрические методы в социально-психологических исследованиях./ И.П. Волков - Л.,1970.
6. Годфруа, Ж. Что такое психология. В 2 т. / Ж. Годфруа – М.: Мир, 1992.
7. Допіра, В.М. Практикум із загальної психології./ , В.М. Допіра - К., 2001.
8. Жидко, М.Е., Основы прикладной и экспериментальной психологии./ М.Е. Жидко, Е.А. Кочемировская – Х., 2002.
9. Литвинова, В. Я. Практикум по психологии: исследование познавательных процессов : учеб. пособие / В. Я. Литвинова. – Х. : Нац. аэрокосм. ун-т им. Н. Е. Жуковского «Харьк. авиац. ин-т», 2015. – 56с.
10. Немов, Р.С. Психология: Кн.3./ Р.С. Немов – М., 1995.
11. Корнилова, Т. В. Метод наблюдения процесса взаимодействия людей в дискуссии (методика Р. Бейлза) // Общий практикум по психологии. Метод наблюдения. Ч. II. – М.: Изд-во МГУ, 1985..
12. Практикум по общей, экспериментальной и прикладной психологии // Под ред. А.А. Крылова, С.А. Маничева. – СПб, 2001
13. Практикум по психологии. Измерение в психологии. Ч. 1. Общая психометрика. / Под ред. М.Б. Михалевской и Ч.А. Измайлова. М., 1983.
14. Практикум по экспериментальной и прикладной психологии. Учебное пособие. / Под ред. А.А. Крылова. - СПб, 2002.
15. Психология общения. Энциклопедический словарь Под общ. ред. А.А. Бодалева. - М. Изд-во «Когито-Центр», 2011. – 600 с.
16. Смирнов, А.Г. Практикум по общей психологии: Учебное пособие. / А.Г. Смирнов – М., 2002
17. Гиппенрейтер, Ю.Б. Введение в психологию./ Ю.Б. Гиппенрейтер - М.: Изд-во МГУ, 1998. – 320с.
18. Годфруа, Ж. Что такое психология: в 2-х кн.: Пер с франц. / Ж. Годфруа – М.: Мир, 1996.
19. Немов, Р.С. Психология. Кн.1 Общие основы психологии./ Р.С. Немов – М.: Просвещение, 1995. – 576с.

Допоміжна

1. Грановская, Р.М. Элементы практической психологии./ Р.М. Грановская - Л., 1988.
2. Зинченко, Т.П. Память в экспериментальной и когнитивной психологии./ Т.П. Зинченко- СПбю: Питер, 2002.- 320с.
3. Смирнов, С.Д. Психология образа: Проблема активности психического отражения./ С.Д. Смирнов – М.: Изд-во МГУ, 1985.
4. Фейдимен, Д., Личность: Теории, эксперименты, упражнения. - СПб.: прайм/ Д. Фейдимен , Р. Фрейджер – ЕВРОЗНАК, 2002.
5. Франселла, Ф. Новый метод исследования личности. Ф. Франселла, Д. Баннистер / М., 1987

15. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека університету - http://library.khai.edu/library/page_lib.php
2. Електронна бібліотека кафедри психології
[Електронна адреса кафедри психології - khai.psyho@gmail.com](mailto:khai.psyho@gmail.com)

1.